

Sygn. akt V Ca 655/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Adam Simoni (spr.)
Sędziowie:	SSO Barbara Chłędowska SSO Wojciech Misiuda
Protokolant:	st. sekr. sąd. Edyta Rak

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z wniosku S. Ś. i Z. Ś.

z udziałem E. B., A. G., K. G., P. G., E. L., F. L., R. N., A. S. i P. Ś.

o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji uczestnika P. Ś.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Dębicy VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego

z siedzibą w R.

z dnia 21 maja 2015 r., sygn. akt VI Ns 307/14

I. oddała apelację,

II. zasądza od uczestnika P. Ś. na rzecz uczestników E. B., A. G., K. G., P. G. i A. S. solidarnie kwotę 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Barbara Chłędowska SSO Adam Simoni SSO Wojciech Misiuda

Sygn.akt VCa 655/15

UZASADNIENIE

W wyniku powtórnego rozpoznania sprawy postanowieniem z dnia 21 maja 2015 r. sygn..akt VI Ns 307/14 Sąd Rejonowy w Dębicy VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w R. po rozpoznaniu sprawy z wniosku S. Ś., , Z. Ś. z udziałem A. G., K. G., P. G. F. L., E. B., A. S., R. N., E. L.,

P. Ś. o zniesienie współwłasności:

I.Oddalił wniosek w części dotyczącej żądania zniesienia współwłasności,

II. Umorzył postępowanie w pozostałej części.

III. orzekł, iż wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Realizując wytyczne zawarte w pisemnym uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014, sygn. akt V Ca 410/14

/ k.107, 110-112/ Sąd Rejonowy ustalił i przyjął, że:

nieruchomości oznaczone numerami ew. 283, 315 i 316 są położone

w B.. Uczestnicy postępowania są współwłaścicielami nieruchomości. Wnioskodawcy umową darowizny z dnia 6 września 2012 r podarowali m. in. udziały we współwłasności w/w nier. synowi P. Ś.. Wszystkie nier. zgodnie danymi z ewidencji gruntów oraz treścią k.w. (...) stanowią drogi. Starosta Powiatu R.- (...) w uzasadnieniu decyzji z dnia 14 marca 2007 r dotyczącej zmian ustalenia klas i użytków nier. stwierdził, że nier. stanowią śródpolne ciągi komunikacyjne, pastwiska smużne, wieloletnie o zwięzłym zadarnieniu i poroście trawiasto chwastowym. Grunty zajęte pod wewnętrzną komunikację gospodarstw rolnych, leśnych oraz poszczególnych nieruchomości nie są drogami w rozumieniu rozporządzeniu powołanego w decyzji.

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o odpis k. w. (...)k. 8, wypisy z rej gruntów, wyrisy z map ew. gruntów k. 7-8, 29, 176-177, odpis decyzji S.. P.. Rop-S.. z dnia 14 marca 2007 r k. 175)

Poszczególne nier. stanowią fizycznie swoje przedłużenie. Najbliżej drogi publicznej nr (...) jest położona nier. nr (...). Nieruchomość ta nie łączy się z drogą publiczną od której jest oddzielona nier. nr (...), (...) i (...)przez czym nier. nr (...)jest przedłużeniem nier. nr (...). Nieruchomość nr (...) została wydzielona przez ucz. A. S. z przeznaczeniem do korzystania z niej przez ucz. i rodzeństwo. Droga nr (...) nie jest obciążona służebnościami, a łączy się z biegnącą poprzecznie do niej drogą nr (...) należąca do Skarbu Państwa, która jest zarośnięta, nieprzejezdna i nie łączy się z żadną inną drogą. Od „skrzyżowania” z drogą nr (...) biegnie nier. Nr (...) krzyżująca się z drogą nr (...) nazywaną „(...)”. Od skrzyżowania obu dróg rozpoczyna bieg droga nr (...), z którą łączą się drogi nr (...). Ta ostatnia jest drogą „ślepa” biegnącą do dawnych pól (...). Droga nr (...) kończy się pomiędzy nier. nr (...) i (...) nie łącząc się z inną drogą.

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o wyrisy z map ew. gruntów k. 6-8, wypisy z rej gruntów jw., pismo Burmistrza S. M.. z dnia 8.04.2015 r k. 179. zezn. wniosk. k. 166a-167, zezn. ucz. k. 182a-187).

Uczestnik P. Ś. nabył udziały we współwłasności nier. objętych wnioskiem wraz z własnością innych nier. na podstawie umowy darowizny zawartej w dniu 6 września 2012r. z rodzicami Z. Ś. i S. Ś.. Rodzice uczestnika nabyli udziały we współwłasności nier. objętych wnioskiem na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 1 kwietnia 1975 r. Ich poprzednik prawny nabył udziały we współwłasności w wyniku uwłaszczenia. Uczestnik A. G. nabył udział we współwłasności nier. na podstawie umowy darowizny z dnia 7 kwietnia 1993 r natomiast A. L. (S.) i W. L. (mąż ucz.) oraz pozostali uczestnicy wykazani k. w. - na podstawie umowy darowizny z dnia 19 sierpnia 1996 r. W. L. zmarł w dniu 4 lutego 1998 r a postępowania spadkowe toczyło się przed Sądem Rejonowy w Ropczycach pod sygn. akt. INs 160/05.

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o odpis k. w. k. 8, odpis post z dnia 7.06.2005 r INs 160/05 k. 30, odpis aktu not. z dnia 6.09.2012 r Rep A. Nr 3391/2012 k. 31-35)

Uczestnik P. Ś. W roku 2008 zaorał drogi, po wydaniu w/w decyzji z dnia 14 marca 2007 r. Uczestnik nie korzysta z tych nier., które jako drogi są dla niego zbędne ale dba o nie, sadi na nich drzewka i przycina je. Uczestnik A. G. korzysta z dróg nr (...) by dojechać do nier. (...) stanowiącej las oraz nier. nr (...). Nieruchomość nr (...) jest położona przy drodze nr (...) tzw. „(...)”, która jednak nie pozwala na dojazd do przeciwnego krańca nier. (...) i wywózkę drewna. Aby wywieźć drewno konieczne jest korzystanie z nier. nr (...) i (...). Przy drodze nr (...) ucz. ma kolejną nier. oznaczoną nr (...). Wywiezienie drewna wymaga korzystania z nier. (...), (...) i (...).Uczestnik dojeżdża do drogi publicznej po nier.

nr (...) za zgodą ucz. A. S.. Obecnie ucz. nie wycina drzewa nie mając możliwości wjechania w głąb swoich nier. i wywiezienia drewna. Uczestnik pozyskuje jedynie mniejsze kawałki drewna wynosząc je do drogi nr (...).

Uczestnik K. G. do czasu zaorania dróg dojeżdżał nimi min. do nier. nr (...). Dojazd do tej nier jest możliwy także drogą „państwową” nr (...) jednak droga ta nie pozwala na wywiezienie drewna ponieważ do tego byłoby konieczne wykonanie drogi wewnątrz nier. uczestnika. Uczestnik P. G. bezpośrednio przy nier. objętych wnioskiem nie ma swoich nieruchomości. Uczestnik korzystał z dróg do czasu ich zaorania przez P. Ś. dojeżdżając do nier. A. G., a następnie po tych nier. dojeżdżał do swojej nier nr (...). Uczestnik dojeżdżał do drogi publicznej, za zgodą A. S. m in. po nier. nr (...). W takiej samej sytuacji jest ucz. E. B., która dojeżdżała w ten sam sposób do nier. nr (...). Droga nr (...) jest dłuższa od opisanego dojazdu i prowadzi jedynie do drogi nr (...).

Uczestniczka A. S. wydzieliła nier. nr (...) dla siebie i rodzeństwa jako drogę dojazdową do położonych dalej nieruchomości. Uczestniczka przy drodze nr (...) nie posiada nier. natomiast wyzbywając się udziałów w pozostałych nier. utraciłaby dostęp do nier. nr (...). Uczestnicy postępowania to rodzina A. S.. Nieruchomość nr (...) nie została obciążona służebnościami na rzecz właścicieli innych nieruchomości.

Uczestnicy będący spadkobiercami zmarłego W. L. nie korzystają z nier objętych wnioskiem

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o : wyrisy z map ew. gruntów, wypisu z rej gruntów jw., zezn. ucz. k. 183a-184).

Według informacji przekazanych P. Ś. Przez Burmistrza S. M.. Drogi nr (...) stanowią własność Gminy S. M.. i są drogami wewnętrznymi. Drogi nr (...) stanowią własność Skarbu Państwa, a Gmina jest ich użytkownikiem. Droga nr (...) stanowi połączenie komunikacyjne z droga powiatową relacji O.-B.-B..

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o pisma k. 178-181)

Droga nr (...) jest fizycznie przedłużeniem drogi nier. nr (...). Obok tych nier. ezy nier nr (...) na której znajdują się zabudowania należące do P. Ś. a wcześniej do wnioskodawców. Drogi objęte wnioskiem zapewniają też bezpośredni dostęp do nier. nr (...), (...), (...) oraz za pośrednictwem nier. nr (...) także do nier. nr (...) i (...). Wszystkie nier. są objęte w/w umową darowizny z dnia 6 września 2012. Uczestnik P. Ś. nie korzysta z dróg objętych wnioskiem, a do swoich nier dojeżdża korzystając z nier. osoby trzeciej.

(powyższe ustalił Sąd w oparciu o : wyrisy z map ew. gruntów, wypisy z rej gruntów jw., Odpis akty notarialnego z dnia 6. 09. 2012 r, zezn. ucz. P. B. Świdra jw., zezn. wnioskodawców k.166a-167)

Przyjął Sad rejonowy na podstawie poczynionych ustaleń, że dowody

w postaci przedłożonych dokumentów w tym dokumentów urzędowych nie budzą wątpliwości. Identyfikacja poszczególnych nier., ich położenie, stan własności nier. objętych wnioskiem nie wymagają szerszego komentarza.

Decyzja Starosty R.z dnia 14 marca 2007 wbrew przekonaniu wniosk. i ucz. P. Ś. nie może mieć wpływu na stan własności objętych nią nier. będących przedmiotem postępowania, nie powoduje utraty własności przez uczestników postępowania, a drogi pozostają nier. w rozumieniu art. 46. § 1 k. c. i to niezależnie od ich opisu zawartego w uzasadnieniu decyzji. (...) są drogami (ciągami komunikacyjnymi) w sensie fizycznym tj z uwagi na charakter, przeznaczenie i sposób wykorzystywania, a nie z uwagi na zgodność z przepisami w tym powołanymi w decyzji z dnia 14 marca 2007 r.

Zeznania ucz. co do czasu i sposobu korzystania z nier. są wiarygodne. Należy też podkreślić czas nabycia udziałów w współwłasności oraz sposób nabycia własności przez poprzedników prawnych w tym poprzednika wnioskodawców. Zeznania wskazują ,że nier. od wielu lat były wykorzystywane jako rogi dojazdowe („śródpolne ciągi komunikacyjne”) do nieruchomości, a sposób korzystania z nich odpowiada sposobowi korzystania z wielu podobnych dróg. Z pewnością możliwości korzystania przez uczestników z nier. po ich zaoraniu uległy ograniczeniu zwłaszcza gdy chodzi o wywożenia drewna ale nadal mogą one służyć zgodnie z przeznaczeniem zapewniając dostęp do nier. uczestników.

Nie można uznać za wiarygodne zeznań wniosk., z których wynika, że ucz. nie korzystają z dróg. Należy podkreślić, że wniosk. pomimo, że przez wiele lat byli współwłaścicielami nier. nie znają ich dokładnego przebiegu, spełnianych funkcji, położenia nier. ucz., a wnioskodawca traktuje nier. nr (...) jako nier. „państwową”. Zeznania wniosk. w znacznej części zostały złożone na użytek postępowania dla wykazania, że ucz. nie korzystają z nier. bo są dla nich zbędne. Z zeznań ucz. wynika, że istnienie innych dróg nie powoduje, że korzystanie z nier. objętych wnioskiem stało się zbędne. Przeciwnie brak prawidłowego dojazdu do nier. ucz. powoduje niemożność pozyskiwania i wywożenia drewna z nier. leśnych, a ucz. ograniczają się do pozyskiwania jedynie mniejszych kawałków drewna. Skoro wniosk. właściwie nie interesują się nier. objętymi wnioskiem nie można uznać by mogli złożyć wiarygodne zeznania co do sposobu korzystania z nich przez uczestników. Co więcej wydzielenie przez ucz. A. S. ze swojej nier. działki nr (...) wskazuje na potrzeby korzystania przez ucz. ze wszystkich nier. będących swoim przedłożeniem i zapewniających faktyczny i zgodny z prawem dostęp do nier. uczestników.

Nie ma powodu by odmówić wiarygodności zeznaniom P. Ś. w części, z której wynika, że nie korzysta z nier. bo jest to dla niego zbędne. Jeżeli ucz. może i chce korzystać z nier. osób trzecich nie ma powodu by nie mógł zaniechać przejeżdżania po nier. objętych wnioskiem. Sam fakt, że ucz. nie widuje pozostałych ucz. nie oznacza, że nie korzystają oni z nier. ale z pewnością zarówno charakter nier. do których prowadzą drogi (nier. leśne) jak i zaoranie dróg wpływają na częstotliwość i możliwości korzystania z nich, co nie oznacza, wbrew zeznaniom P. Ś., że nier. nie są uczestnikom potrzebne.

Po poczynieniu powyższych ustaleń Sąd Rejonowy rozważył iż,

(...) objęte wnioskiem stanowią fizycznie drogi, śródpolne ciągi komunikacyjne zapewniające dostęp do szeregu położonych przy nich nieruchomości w tym nieruchomości leśnych. Poprzednicy prawni wniosk. i ucz. nabywali własność lub odzialiły we współwłasności nier. min. w wyniku uwłaszczeń. Sposób nabycia własności wskazuje, że nier. objęte wnioskiem były wykorzystywane jak drogi od co najmniej kilkudziesięciu lat skoro nabycie własności w trybie ustawy z dnia 26 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych następowало z dniem 4 listopada 1971 r. Zasady doświadczenia życiowego wskazują, że w warunkach wiejskich powstawanie dróg gruntowych było podyktowane potrzebami gospodarczymi, a drogi tworzone w sposób zapewniający racjonalny dostęp do nieruchomości i możliwości ich zagospodarowania.

Żądanie zniesienia współwłasności nier. poprzez przyznanie udziałów w ich współwłasności ucz. P. Ś. należy uznać za niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Możliwość taka jest akceptowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. uch. SN z dnia 24.01.2007 r IIICZP 117/06) Z zeznań ucz. A. G., K. G., P. G. i A. S. wynika że wszystkie drogi zapewniają prawidłowy, a niekiedy jedyny dostęp do nier. uczestników. W podobnej sytuacji jest ucz. E. B.. O znaczeniu nier. dla uczestników świadczy fakt wydzielenia przez A. S. nier nr (...), która wraz z nier. objętymi wnioskiem tworzy ciąg komunikacyjny zapewniający dostęp do nier. uczestników. Należy pamiętać, że nier. ucz. w większości mają charakter leśny. Prawidłowa gospodarka polega min. na pozyskaniu drewna co wiąże się z koniecznością jego wywozu z nieruchomości. Nie można zmuszać ucz. by mając możliwość wywożenia drewna po nier. będących ich współwłasnością byli zmuszeni tworzyć nowe drogi wewnątrz nier. albo niszczyć nier. poprzez wydobywanie drewna z głębi nier. bez korzystania z dróg. W tej sytuacji dostęp do nier. za pośrednictwem innych dróg, nie będących przedmiotem współwłasności, nawet jeżeli możliwy nie zapewnia możliwości prowadzenia prawidłowej, racjonalnej gospodarki. Zniesienie współwłasności w sposób wskazany przez wniosk. i przyznanie ich P. Ś. powodowałyby konieczność składania przez uczestników wniosków o ustanowienie służebności, które o ile mogłyby prowadzić po nier. będących przedmiotem zniesienia współwłasności.

Należy pokreślić, że jedyną osobą, dla której nier. objęte wnioskiem są zbędne jako ciągi komunikacyjne jest ucz. P. Ś.. Przyznanie mu nier. na wyłączną własność byłoby z opisanych przyczyn nieracjonalne, sprzeczne z gospodarczym przeznaczeniem nier. oraz zasadami współżycia społecznego.

Wnioskodawcy i ucz. P. Ś. nie przedstawili żadnych dowodów, które pozwoliłyby na wyciągnięcie odmiennych wniosków.

Z tych samych powodów nie jest możliwe przyznanie komukolwiek z ucz. udziałów następców prawnych W. L. nawet jeżeli nie mają oni potrzeb by korzystać z dróg tym bardziej, że nikt z ucz nie domagał się takich rozstrzygnięć.

Przeprowadzenie dowodu z opinii rzeczoznawcy majątkowego i wycena nier. w sytuacji gdy zniesienie ich współwłasności jest nieracjonalne i sprzeczne z zasadami współżycia społecznego było zbędne.

Wnioskodawcy cofnęli wniosek w części dotyczącej zwrotu nakładów poczynionych na nier., a zatem postępowanie w tej części należało umorzyć.

Biorąc powyższe pod uwagę na zasadzie art 210 kc i 5 k. c. oraz

art. 355. § 1 w z. z art. 13. § 2 k. p. c. należało orzec jak w sentencji postanowienia. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art 520 § 1 kpc ponieważ w sprawie brak okoliczności uzasadniających obciążenie kosztami na zasadach opisanych w § 2 i 3 art. 520 k. p. c.

Apelację od powyższego postanowienia złożył uczestnik P. Ś. /k.198-203/ w której zarzuca sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób bliżej w apelacji określony, poprzez przyjęcie, że stanowiące przedmiot zniesienia współwłasności nieruchomości od wielu lat były wykorzystywane jako drogi dojazdowe („śródpolne ciągi komunikacyjne”) do nieruchomości, a sposób korzystania z nich odpowiada sposobowi korzystania z wielu podobnych dróg w sytuacji, gdy nieruchomości te nie są drogami umożliwiającymi uczestnikom postępowania komunikację z ich nieruchomościami, skoro są zarośnięte

i nie wykorzystywane do przejazdów. Sąd Rejonowy nie przeprowadził oględzin przedmiotu postępowania, skutkiem czego poczynił błędne ustalenia.

W następstwie poczynienia błędnych ustaleń Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia prawa materialnego tj. art. 212§2 kc, poprzez jego niezastosowanie, oraz art. 5kc poprzez przyjęcie, że zniesienie współwłasności pozbawi uczestników dostępu ze swych nieruchomości do drogi publicznej.

Apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację/ k.224-225/ uczestnicy wnieśli o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona, albowiem zaskarżone orzeczenie jest zgodne z prawem i trafne w odniesieniu do okoliczności faktycznych sprawy. Podnoszone w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego i w konsekwencji materialnego nie zachodzą.

Sąd Okręgowy aprobuje ustalenia faktyczne i zważania prawne poczynione przez Sąd Rejonowy, przyjmując je za własne.

Twierdzenia apelacji, że przedmiot zniesienia współwłasności stanowiący działki (...) nie stanowi drogi z której korzystają poszczególni współwłaściciele, komunikując się z drogą publiczną nie polega na prawdzie.

Apelujący stara się zapominać , że w świetle decyzji starosty Ropczycko- (...) z dnia 14 marca 2007 / znak G. 7437/22/07, przedmiot współwłasności na gruncie stanowi śródpolne ciągi komunikacyjne, dające uczestnikom postępowania jako współwłaścicielom tej drogi możliwość komunikacji z drogą publiczną. Okoliczność tą potwierdzili jednoznacznie w swoich zeznaniach uczestnicy A. G., K. G., P. G., /k182-184/A. S., którzy sprzeciwiając się wnioskowi o zniesienie współwłasności naprowadzili, że stanowiące przedmiot współwłasności działki nr (...) stanowią drogę dojazdową do pól i jako droga są przez nich wykorzystywane. Uwzględnienie wniosku o zniesienie współwłasności nasuwałoby konieczność występowania przez uczestników o ustanowienie służebności gruntowej drogi koniecznej .

Słusznie Sąd I instancji wywiódł, że dokonaniu zniesienia współwłasności w takiej sytuacji sprzeciwia się art. 5kc, powołując się w tym zakresie na ugruntowane orzecznictwo Sadu Najwyższego.

Skoro, jak to wykazało postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sad I instancji, gdy przedmiotem postępowania o zniesienie współwłasności była nieruchomość o charakterze drogi, potrzebna uczestnikom do komunikacji z drogą publiczną, zatem takie żądanie zniesienia współwłasności bez zgody wszystkich współwłaścicieli jest niedopuszczalne, dopóty dopóki służy ona współwłaścicielom / v. wyrok S.N. z dnia 28.09. 1978 r., OSNC 1979/7-8/150./. Jest to zatem sytuacja wyjątkowa, która usprawiedliwia zastosowanie art. 5kc, który zapewnia ochronę praw podmiotowych uczestników jedynie tymczasowo.

Ewentualna bowiem zmiana okoliczności, otworzy drogę do wyjścia z niepodzielności, poprzez likwidację takiego stanu rzeczy.

Z tych motywów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520§2 kpc.